

Z p r á v a

• činnosti Vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV
za rok 1 9 7 9

I. Zhodnocení vlastní vědecko-organizační a ideové činnosti VK v roce 1979.

Činnost VK v roce 1979 probíhala podle plánu, ve kterém se důsledně vycházelo z Plánu akčních opatření ČSAV do roku 1980, Plánu hlavních úkolů orgánů ČSAV na rok 1979 a ze Zhodnocení činnosti VK v období do 30.9.1978. Tento plán činnosti byl upřesněn v dubnu v souvislosti se jmenováním nového vedení VK PP ČSAV a s jeho novým složením. Důraz byl v této souvislosti položen na 4 hlavní tématické okruhy :

- a) na problematiku socialistického učitele a to zejména pod zorným úhlem výsledků jednání celostátní konference učitelů a z toho vyplývajících úkolů pro pedagogické a psychologické vědy.
- b) na téma rozvoje vědních oborů pedagogiky a psychologie a v jeho rámci na poslání, funkci a činnost Psychologického ústavu ČSAV a Pedagogického ústavu J.A. Komenského ČSAV.
- c) na téma funkce vědy při realizaci dokumentu o č. 131m rozvoji čl. výchovně vzdělávací soustavy.
- d) na problémy související s přípravou plánu základního výzkumu v pedagogice a psychologii v 7.5LP, se zřetelem k dalšímu propracování a aktualizaci plánu rozvoje obou vědních oborů.

1. V souladu s plánem své činnosti projednalo VK PP ČSAV následující koncepční materiály :

- "Učitel socialistické školy" (úkoly pedagogických a psychologických věd při vědeckém výzkumu učitele socialistické školy). Materiál vychází ze skutečnosti, že v souvislosti s postupnou realizací dokumentu o dalším rozvoji čsl. výchovně vzdělávací soustavy a v návaznosti na celostátní konferenci učitelů v dubnu 1979 dostávají problémy socialistického učitele v ČSSR novou podobu a že pedagogická i psychologická věda zde musí plnit nové nezastupitelné úkoly. Materiál dále analyzuje měnící se profil a funkci učitele socialistické školy, vytypovává některé aktuální problémy, které je třeba přednostně řešit, zabývá se otázkami přípravy i permanentního vzdělávání učitelů a formuluje hlavní předpoklady, podmínky i cíle vědeckého výzkumu učitele. Materiál byl postoupen stranickým i resortním orgánům.
- "Vytváření cyklu základní výzkum - aplikovaný výzkum - praxe v pedagogických a psychologických vědách" (kontrolní zpráva pro presidium ČSAV). Materiál vychází z připomínek presidia k elaborátu podanému dříve a aktualizuje některé klíčové principy vztahu mezi teorií a praxí, zejména při realizaci dokumentu o dalším rozvoji výchovně vzdělávací soustavy, při využití pedagogiky a psychologie v ekonomické oblasti aj.
 - "Kontrolní zpráva o podílu pedagogických a psychologických věd na realizaci dokumentu dalšího rozvoje čs. výchovně vzdělávací soustavy". Materiál byl původně plánován pro 19. zasedání presidia ČSAV v listopadu 1979. Po projednání s místopředsedou ČSAV akademikem Z. Snítilem a akademikem R. Richtou bylo VK uloženo, pojmout jej šíře jako inovaci již dříve schváleného materiálu o podílu věd ČSAV na realizaci dokumentu a v této podobě jej předložit k jednání presidia až v r. 1980. Ve své stávající podobě se uvedená kontrolní zpráva zabývá především výsledky, které byly dosaženy v Pedagogickém ústavu J. A. Komenského ČSAV, Psychologickém ústavu ČSAV a Psychologické laboratoři ČSAV (Brno). Rovněž jsou formulovány výhledové úkoly pro 7. a 8.5LP.
 - Na svém 11. zasedání dne 16. I. 1979 projednalo presidium ČSAV "Zprávu o podílu vědy v ČSAV na realizaci dokumentu o dalším

rozvoji čsl. výchovně vzdělávací soustavy". Materiál byl presidiem schválen a předseda ČSAV akademik Kožešník byl pověřen, aby doporučení ve zprávě obsažená projednal s ministrem školství ČSR.

- "Charakteristika psychologických pracovišť v ČSSR". Materiál byl projednáván v souvislosti s úkolem upřesnit koncepci činnosti těchto pracovišť.

2. Vědecké kolegium pedagogiky a psychologie ČSAV realizovalo dne 31.10.1979 rozšířené zasedání, které bylo věnováno tématu "Funkce a úkoly vědy při realizaci dalšího rozvoje čsl. výchovně vzdělávací soustavy". Cílem zasedání, kterého se zúčastnilo na 70 odborníků z různých vědních oborů, bylo aktivizovat širší vědní zázemí ve vztahu k úkolům, které vyplývají z postupné realizace dokumentu o dalším rozvoji čsl. výchovně vzdělávací soustavy. Na zasedání byly z různých úhlů tvořivě hledány rezervy zvyšování účinnosti výchovně vzdělávací práce čsl. školy. Bylo předneseno na 20 referátů a diskusních příspěvků, které jsou v současnosti připravovány k tisku jako závažný pracovní materiál.
3. Pedagogická a psychologická komise, které zapojují přední odborníky oborů do činnosti kolegia, se soustavně zabývaly pracemi na materiálu, hodnotícím stav a perspektivy vědních oborů, a to podle vzorové osnovy poskytnuté presidiem ČSAV. O postupu práce bylo plénum kolegia pravidelně informováno a dosažené výsledky hodnotilo. Ke konci roku jsou k dispozici pracovní verze jednotlivých kapitol a analýzy stavu i podmínek dalšího rozvoje vybraných disciplin pedagogických a psychologických věd. V této souvislosti byl také předložen návrh, aby do plánu úkolů presidia v r. 1980 bylo zařazeno "Zhodnocení koncepce a výsledků vědecké práce Pedagogického ústavu J. A. Komenského ČSAV spolu s návrhem na zpřesnění koncepce činnosti ústavu" a "Zhodnocení rozvoje psychologické vědy v ČSSR pod zorným úhlem XXII. Mezinárodního kongresu psychologů v Lipsku".

4. Ideové a světonázorové otázky pedagogiky a psychologie byly samostatně řešeny v souvislosti se zajišťováním úkolu "Kritika buržoasních ideologií v pedagogice a psychologii". Vedle hodnocení dosažených výsledků byla věnována značná pozornost výhledovému zajišťování odpovídajících úkolů státního plánu výzkumu v 7.5LP. Rovněž bylo dbáno, aby řešení otázek spojených s kritikou buržoasních ideologií probíhalo v širším kontextu rozvíjení marxisticko-leninské pedagogiky a psychologie, v souvislosti s přípravou elaborátu o rozvoji vědních oborů apod. Vědecké kolegium se rovněž zabývalo vytvářením předpokladů pro rozsáhlejší publicitu dosažených výsledků. Ideové a světonázorové otázky byly řešeny i v souvislosti se zajišťováním odpovídajícího podílu vědy na realizaci dokumentu o dalším rozvoji výchovně vzdělávací soustavy; na rozšířeném zasedání vědeckého kolegia v říjnu 1979 byla těmto otázkám věnována řada diskusních vystoupení.
5. Vědecké kolegium se průběžně zabývalo i problémy Čsl. pedagogické společnosti při ČSAV a Čsl. psychologické společnosti při ČSAV. Konkrétně byly projednány koncepce významných akcí, které proběhly v tomto roce, a sice Psychologických dnů v Olomouci, věnovaných otázkám vývojové psychologie se zřetelem k úkolům spjatým s dalším rozvojem čsl. výchovně vzdělávací soustavy a Konference Pedagogické společnosti věnované výsledkům dosaženým v plánech výzkumu (státních i resortních) v 6.5LP a výhledovým úkolům v 7.5LP. Vědecké kolegium v rámci své péče o vědecké společnosti rovněž projednávalo složení výboru Pedagogické společnosti pro další funkční období, přípravu sjezdu čsl. psychologů s mezinárodní účastí v r. 1980 aj.
6. Otázkám edičním věnovalo kolegium pozornost prakticky na každém ze svých zasedání. Rovněž byla ustavena nová ediční komise, která připravovala pro plénium kolegia podkladové materiály a plnila zadané úkoly. Práce v této oblasti byla orga-

izována podle vzorové osnovy, zadané presídiem ČSAV. Značná péče byla věnována posuzování návrhů na publikace pro nakladatelství Academia, a to zejména se zřetelem k jejich významu pro další rozvoj oboru. Výhledově je připravován přehled žádoucích publikací, pro které bude třeba vytvářet vysoce kvalifikované autorské kolektivy. To se týká mimo jiné i přípravy vysokoškolských učebnic, v neposlední řadě studijních materiálů pro budoucí učitele aj.

7. Činnost VK v oblasti mezinárodních styků byla zajišťována prostřednictvím zahraniční komise. Kolegium se zevrubně zabývalo zejména výsledky, kterých bylo dosaženo v souvislosti s plněním úkolů, zařazených do Smlouvy o vzájemné spolupráci mezi Acemií pedagogických věd SSSR a čsl. vědeckými pedagogickými a psychologickými ústavy. Byly rovněž analyzovány podmínky zvýšení efektivnosti prací, zařazených do této smlouvy v příštím plánovacím období.
8. Speciální pozornost věnovalo Vědecké kolegium v r. 1979 spolupráci ČSAV a ministerstva školství ČSR a to zejména v souvislosti se zajišťováním všestranného podílu vědy na realizaci Dokumentu o dalším rozvoji čsl. výchovně vzdělávací soustavy. Zvláště je třeba ocenit tu skutečnost, že byla podepsána "Dohoda o spolupráci mezi MŠ ČSR a ČSAV" předsedou ČSAV akademikem J. Kožešníkem a ministrem školství ČSR doc.dr. M. Vondruškou, CSc. Dohoda představuje významný krok při zajišťování interdisciplinárního řešení základních otázek zvyšování efektivnosti celoživotní komunistické výchovy při sepětí základního aplikovaného výzkumu apod. Značná pozornost byla rovněž věnována spolupráci mezi ústavy ČSAV (zejména Pedagogickým a Psychologickým) a vysokými školami s cílem využít rezerv, které stále ještě tkví v možnostech vzájemné kooperace a integrace.
9. Vědecké kolegium všestranně usilovalo o to, aby maximum času mohlo být věnováno zásadním otázkám koncepčním, prognostickým a ideovým. Celo bylo těmto otázkám věnováno rozšířené za-

sedání v říjnu 1979; na ostatních zasedáních se tak dělo v nestejně míře, v závislosti na řešení zadaných úkolů jiné povahy.

Celkově lze konstatovat, že činnost VK byla věnována koncepčním, prognostickým a ideovým otázkám přibližně z 60%. K tomu však nutno poznamenat, že otázky obsahové a koncepční byly předem projednány v komisích vědeckého kolegia.

10. V průběhu roku 1979 bylo uskutečněno 1 rozšířené zasedání a 9 zasedání Vědeckého kolegia s průměrnou účastí 57%.

Jména členů VK, jejichž účast na zasedáních byla menší než 50 % :

prof. dr. V. Brichta, CSc.	- dlouhodobá stáž v SSSR
prof. MUDr J. Fišer, CSc.	- dlouhodobě nemocen, požádal o zproštění členství
čl. koresp. J. Linhart, DrSc.	- dlouhodobě nemocen
čl. koresp. G.Pavlovič, DrSc.	
doc.dr. T.Radil, DrSc.	

Účast menší než 25% měl prof. ing. V.Císař, CSc .
(značné zaneprázdnění, plynoucí z funkce náměstka ministra školství ČSR)

II. Zásadní odborné problémy dalšího rozvoje příslušného vědního oboru.

Vědecké kolegium pedagogiky a psychologie se soustavně zabývalo otázkami rozvoje vědních oborů a sice přípravou synthetického elaborátu, na kterém se podílely také pedagogická a psychologická komise kolegia. Práce probíhaly v souladu se strukturou "Návrhu vzorové osnovy pro zpracování materiálů hodnotících stav a perspektivy vědních oborů vědeckými kolegií ČSAV". Stávající etapa prací na tomto elaborátu bude dokončena v průběhu příštího roku, mimo jiné též v souvislosti s přípravou materiálů doporučených k zařazení do plánu hlavních úkolů orgánů ČSAV

a sice "Zhodnocení koncepce a výsledků vědecké práce Pedagogického ústavu J.A.Komenského ČSAV a návrh na zpřesnění koncepce činnosti ústavu" a "Zhodnocení rozvoje psychologické vědy v ČSSR pod zorným úhlem XXII. Mezinárodního kongresu psychologů v Lipsku".

Závažné problémy související s rozvojem oboru představuje vědecká výchova na školících pracovištích ČSAV a resortů.

Byly získány údaje z 12 školících pracovišť, jejichž analýza dovoluje formulovat důležité závěry i perspektivní úkoly, týkající se rozvoje kádrové základny oboru. Ukazují se nedostatky tkvící v nedostatečném počtu školitelů, ve složení komisí pro obhajoby kandidátských prací, ve vybavení pracovníků ve vědecké přípravě potřebnou literaturou apod. Těmito otázkami se bude zabývat v příštím roce vědecké kolegium a jeho komise. Rovněž bude efektivněji využíváno možností, které skýtá Český literární fond formou stipendií na vědecké kongresy, symposia a shromáždění, které se budou konat v zahraničí.

Nadále bude vědecké kolegium řešit otázky rozvoje pedagogiky a psychologie v co nejužší návaznosti na závažné úkoly rozvoje naší společnosti a utváření socialistických osobností, jako je kupř. realizace Dokumentu o dalším rozvoji výchovně vzdělávací soustavy, účast pedagogických a psychologických věd na zvyšování efektivnosti řízení, formování vědomí a motivace činnosti, zvyšování účinnosti komunistické výchovy a vzdělávání, využití psychologie v ideologické práci, další rozpracování otázek vztahu činnosti a utváření osobnosti i kolektivu a pod.

v 2. kopy
prof. dr. O. Baláz, DrSc.
předseda
vědeckého kolegia pedagogiky
a psychologie ČSAV

V Praze, dne 28. I. 1980